

Bauer, Jaroslav

Závěrečné slovo

In: *Otázky slovanské syntaxe. II, Sborník symposia "Strukturní typy slovanské věty a jejich vývoj"*, Brno 20.-22.10.1966. Bauer, Jaroslav (editor). Vyd. 1. Brno: Universita J.E. Purkyně, 1968, pp. 447-448

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/120115>

Access Date: 29. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ZÁVĚREČNÉ SLOVO

Třídenní jednání našeho syntaktického symposia bylo vyplněno živou diskusí. Na závěr si musíme položit otázku, zdali a do jaké míry splnilo symposion svůj účel.

Proč jsme symposion uspořádali? Cítili jsme naléhavou potřebu výměny názorů o otázkách spjatých se studiem větných typů v slovanských jazycích, zejm. při dnešním bouřlivém vývoji jazykovědných směrů a postupů. Uvědomovali jsme si, že je nutno konfrontovat pojmy, zpřesnit pojetí základních jevů, vymezit aktuální problematiku.

Nečekaný ohlas u nás i v zahraničí, který donutil změnit plánované uzavřené symposion v mezinárodní konferenci, potvrdil nejlépe správnost našeho záměru. Množství zaslaných i pronesených příspěvků svědčí o tom, že jazykovědci mají k problematice větných typů skutečně co říci, že se jí zabývají z hlediska teoretického i v konkrétních badatelských pracích.

Neočekávali jsme, že jedno krátké setkání vyřeší komplikované otázky spjaté s větnými typy, že se dojde k jednotě názorů v otázkách metodologických a ke sladění pojmosloví a terminologie. Za dnešní situace v jazykovědě to prostě není možné, ba ani žádoucí.

Naš cíl byl daleko skromnější: chtěli jsme obrátit zájem k problematice slovanských větných typů a jejich vývoje, pokusit se spolu s účastníky symposia formulovat nejdůležitější sporné otázky, zahájit o nich diskusi a dát podnět k jejich zpracování z různých hledisek a různými metodami.

V tomto směru můžeme snad hodnotit výsledky symposia kladně.

Už sám rozmnožený sborník materiálů pro diskusi přinesl zajímavou konfrontaci názorů na větné typy, jejich stavbu a jejich vývoj, ukázal přednosti a slabiny některých postupů. Jistě se k těmto pracím budeme vracet, zejm. až je budeme mít k dispozici upravené a doplněné v tištěné podobě.

Diskuse nepřinesla skutečné řešení snad žádné otázky. Ale umožnila konfrontaci názorů, přispěla k vyjasnění stanovisek. Za její klad bych považoval i to, že odhalila nejednotnost a nejasnosti ve vymezení i těch nejzákladnějších pojmů, především základního pojmu našeho symposia — větného typu. Definování základních a obecných pojmů dělá potíže ve všech vědních oborech, a nedostatek obecně přijaté a plně vyhovující definice nemusí být překážkou ve studiu daného jevu. Já sám patřím k těm badatelům, kteří se domnívají, že výstižná definice bude možná až po skutečném a všestranném poznání zkoumaného jevu — v našem případě větných typů. Ale je nesporné, že se tu ozvaly i hlasy, které svědčí o nejasnostech problematiky, o neznalosti nebo i přehlížení výsledků dosavadní práce. I to by mělo být pro nás podnětem k odstranění těchto nedostatků, k zlepšení vzájemné informovanosti.

Za velice užitečné považujeme to, že v příspěvcích i v diskusi vystoupili stoupení různých jazykových směrů. Zčásti mluvili o téže problematice různými jazyky, lépe řečeno metajazyky, ale zčásti se snažili o vzájemné porozumění. Přáli bychom si, aby naše symposion přesvědčilo všechny, že různý přístup může být na prospěch věci, že je třeba stanoviska respektovat a znát, že nesmíme podceňovat, přezírat nebo dokonce paušálně odmítat postupy a názory těch druhých.

Věříme, že otázky předložené k diskusi budou i po symposiu znepokojovaly syntaktiky a podněcovat k hledání odpovědi. Došli jsme též ke shodě o okruhu témat, která jsou v oblasti studia slovanských větných typů zvláště naléhavá. Víme, že většina badatelů a institucí má už svá témata, na kterých pracuje, a nepředstavujeme si, že této práce nechají a přejdou k navrženým tématům. Ale jistě k nim bude možno přihlížet při začátku nové práce, při stanovení témat pro práce disertační, kandidátské, doktorské, habilitační atd. A v mnoha případech i práce již probíhající jsou přímým nebo nepřímým příspěvkem k řešení naší tematiky.

Přijali jsme i usnesení, ve kterém doporučujeme konkrétní opatření k prohloubení spolupráce ve slovanské syntaxi. Vzpomeňme na usnesení brněnské syntaktické konference před pěti lety. Nsplnilo se z něho mnoho, ale hlavní návrh se uskutečnil, třebaže v pozmeněné podobě: byla ustavena Mezinárodní komise pro studium mluvnické stavby slovanských jazyků. Dnes jsou zralé podmínky pro realizaci dalších návrhů. Záleží jen na tom, budou-li všichni účastníci symposia po svém návratu o to usilovat na svých pracovištích, ve svých národních komisích pro mluvnickou stavbu slovanských jazyků, v jazykových společnostech i jiných institucích. Náš návrh byl předběžně prodiskutován s přítomnými členy Mezinárodní komise pro mluvnickou stavbu slovanských jazyků; ta jej projedná na svém zasedání ve Smolenicích a zařadí jej do svých usnesení, takže se mu dostane i této autoritativní podpory.

V neposlední řadě umožňuje každá vědecká konference nebo symposion osobní poznání vědeckých pracovníků. Snažili jsme se pro to vytvořit v rámci svých omezených možností co nejpríznivější prostředí, a děkujeme všem účastníkům, že přispěli k vytvoření srdečného a milého pracovního ovzduší. Jsme jim vděční, že vážili cestu k nám do Brna, často tak dlouhou, že se uvolnili ze svých četných povinností. Věříme, že si naši hosté odvezou z Brna dobré dojmy a vzpomínky a že s námi zůstanou v trvalých pracovních i osobních stycích. A snad se tu zase jednou sejdeme — třebaš opět po pěti letech — na příští syntaktické konferenci.